

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(22)-71-78

УДК 338.439:330.322.2

JEL Classification Q11

Олена Філатова

здобувач

Міжнародний університет бізнесу і права (Херсон, Україна)

E-mail: filatovaolena2021@gmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1460-7922>**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГАЛУЗІ**

Анотація. В статті представлено аналіз інвестицій в харчову галузь, та аналіз їхнього стану і оцінка впливу на розвиток даного сектору економіки, аналіз динаміки капітальних інвестицій у харчову промисловість.

Головним завданням даного дослідження є аналіз сучасних тенденцій та побудова концептуального підходу до інвестиційного забезпечення галузі на прикладі харчової промисловості України.

Встановлено, що позитивна динаміка цільового показника, викликана, перш за все, фактором інфляції. Однак, якщо привести даний показник до порівняних цін базисного року, то з'ясується, що у 2015-2017 роках замість зростання, спостерігалось повільне скорочення обсягів капітальних інвестицій. Невтішний стан інвестиційної сфери України, а саме харчової галузі, обумовлено об'єктивними чинниками, які є специфічними для сучасного періоду часу, а також особливостями самого процесу інвестування.

Науковою новизною даної роботи є побудова концепції інвестиційного забезпечення харчової промисловості України, практична реалізація якої передбачає, по-перше, визначення поточного стану інвестиційної активності в галузі та її оцінку. По-друге, необхідність з'ясування її впливу на економічне зростання, з метою визначення потреб у збільшенні обсягів капітальних інвестицій. По-третє, дослідження джерела залучення інвестицій та розробка комплексу заходів, щодо їх реалізації.

Ключові слова: інвестиційна підтримка; соціально-економічний розвиток; концепція галузевих інвестицій; джерела інвестування.

Рис.: 2. Бібл.: 15.

Актуальність теми дослідження. Рушійною силою економічного зростання будь-якої країни, або галузі є інвестиції. З макроекономіки відомо, що залучення додаткових інвестицій в реальний сектор економіки, з часом призводить до мультиплікативного збільшення рівноважного обсягу сукупного випуску продукції. Справедливим є й зворотне твердження, коли сьогоднішній відтік інвестицій з галузі, аналогічним чином буде здійснювати мультиплікативний ефект та прискорювати й поглиблювати економічне падіння в майбутньому.

Постановка проблеми. Розглядаючи в якості прикладу інвестиційне забезпечення харчової промисловості, слід зазначити, що дана галузь вибрана для формування концептуальних засад через те, що вона тісно пов'язана з сільським господарством та системою оптової й роздрібної торгівлі й разом виконують важливу соціальну функцію з забезпечення всіх верств населення якісними продуктами харчування в достатньому обсязі. Саме тому, створення сприятливих умов для інвестицій в галузь, аналіз їхнього стану та оцінка впливу на розвиток даного сектору економіки є актуальним питанням державного управління, про що свідчать й наукові роботи вітчизняних авторів.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стан, тенденції та перспективи розвитку підприємств харчової промисловості в Україні вивчались в роботах В. Кушнірука, І. Мазуркевич, О. Римар, Л. Пашнюка, Ю. Самойленко, С. Сирцевої, М. Сичевського, А. Юзефовича, Т. Якимчука [1-5]. Зокрема, увага авторів також приділялась акцентам державної політики та регіональному розвитку даного сектору економіки. Підписання угоди про асоціацію з країнами Європейського союзу, відкрило нові можливості в контексті лібералізації торгівельних відносин з ними, однак, загострило рівень конкуренції на внутрішньому ринку. Даний аспект, а також тенденції розвитку світового продовольчого ринку досліджувались в роботах: В. Дем'янчука, В. Замлинського, В. Івченко, І. Кириленко, Ю. Туницької та інших [6-9].

Результати попередніх досліджень засвідчили прогнозне зростання попиту на світовому ринку продуктів харчування через швидкий характер кліматичних змін та природні катаклізми, що набувають постійного й масового характеру. В даному контексті, експортний потенціал харчової промисловості України в наступні роки повинний зростати. Однак, зовнішні ринки, перш за все, на пряму зацікавлені в експорті продукції сільського господарства, з її подальшою переробкою на власних підприємствах. Тому, безпосередню увагу слід приділяти не лише зростанню обсягів виробництва продуктів харчування, але й їх якості та конкурентоспроможності. Реалізувати дану стратегію неможливо без інвестицій. Важливість інвестиційного фактору розвитку в своїх роботах підкреслювали В. Руденко та Т. Товста [10-11]. Інші науковці досліджували чинники інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств харчової промисловості. До їх числа увійшли В. Зянько, Г. Кошельок, Л. Яценко та В. Маргасова [12-15]. До найважливіших чинників було віднесено: низький та прогнозований рівень інфляції; зрозуміла система оподаткування; фінансовий стан суб'єктів господарювання; стабільність політичної ситуації; функціонуюча судова система з низьким рівнем корупції, яка здатна захистити права інвесторів; можливість контролю за використанням інвестицій в господарській діяльності тощо.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Дослідження концептуальні основи інвестиційного забезпечення галузі є достатньо глибоко вивчено вченими. У межах цієї статті акцент зроблено на побудові концепції інвестиційного забезпечення харчової промисловості України.

Постановка завдання. Головним завданням дослідження є аналіз сучасних тенденцій та побудова концептуального підходу до інвестиційного забезпечення галузі на прикладі харчової промисловості України.

Викладення основного матеріалу. Для дослідження можливості створення сприятливих умов для інвестицій в харчову галузь, та аналізу їхнього стану інвестування і оцінки впливу на розвиток даного сектору економіки виконаємо аналіз динаміки капітальних інвестицій у харчову промисловість. Аналіз було виконано за даними Державної служби статистики України, протягом 2015-2019 р. у фактичних цінах кожного року, та наведено на рис. 1.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Як бачимо, за останні роки частка інвестицій у великі підприємства поступово зростала з 35% до 50%. Ці структурні зрушення відбувались за рахунок зменшення частки інвестицій середніми підприємствами. Що стосується малих підприємств, їхня частка в інвестиційній активності не перевищувала 4-5% щороку, за винятком 2018 р., коли даний показник складав 11,1%.

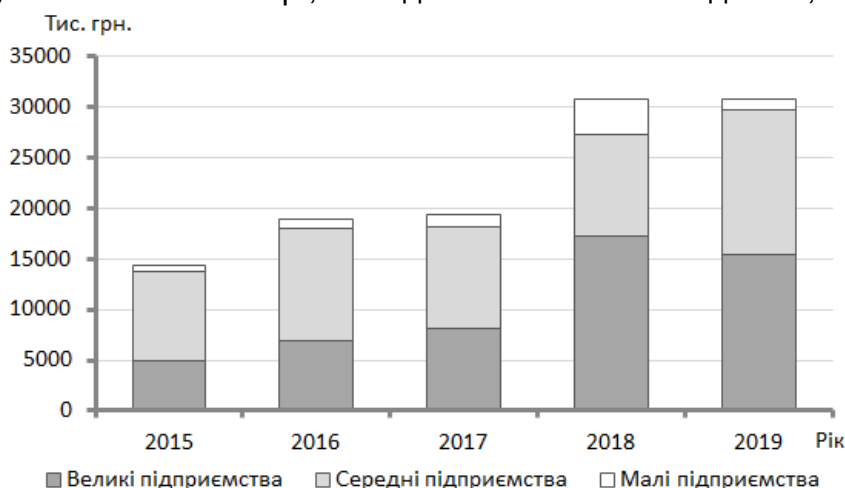

Рис. 1. Динаміка капітальних інвестицій у харчовій промисловості України за розмірами підприємств у 2015-2019 р.

Позитивна динаміка цільового показника, рис. 1, викликана, перш за все, фактором інфляції. У фактично діючих цінах, капітальні інвестиції зросли з 14405 млн. грн. у 2015 р. до 30,823 млн. грн. у 2019 р., або в 2,14 рази. Однак, якщо привести розглянутий показник до порівняних цін базисного року, то з'ясується, що у 2015-2017 роках замість зростання, спостерігалось повільне скорочення обсягів капітальних інвестицій. Через це, середньорічні темпи їхнього приросту у 2015-2019 роках склали лише +1,57%, що є недостатнім для забезпечення швидкого технологічного переоснащення та економічного зростання в галузі.

Слід зазначити, що невтішний стан інвестиційної сфери України, а саме харчової галузі, обумовлено об'єктивними чинниками, які є специфічними для сучасного періоду часу, а також особливостями самого процесу інвестування.

Складна ситуація, що склалася в інвестиційній сфері, можна пояснити цілим рядом причин. Виокремимо основні із них: безперервне зниження обсягів внутрішніх накопичень грошових коштів внаслідок падіння вітчизняного виробництва; слабкість матеріальної бази через фінансову нестійкість промисловості та обмеженість інвестиційних ресурсів; погіршення структури інвестицій, що перш за все, зумовлено непродуктивними вкладеннями; обмеженість споживання кредитних ресурсів; недостатня участь недержавних структур в інвестуванні; неефективне і недостатнє використання іноземних інвестицій: правова незабезпеченість забезпечення зацікавленості інвесторів у зростанні капіталу.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

З урахуванням вищесказаного, відповідна концепція інвестиційного забезпечення харчової промисловості України, наведена на рис. 2.

Рис. 2. Концепція інвестиційного забезпечення харчової промисловості України

Практична реалізація запропонованої концепції передбачає, по-перше, визначення поточного стану інвестиційної активності в галузі та її оцінку. По-друге, необхідно з'ясувати її вплив на економічне зростання, з метою визначення потреб у збільшенні обсягів капітальних інвестицій. По-третє, дослідити джерела залучення інвестицій та розробити комплекс заходів, щодо їх реалізації.

Висновки. Підводячи підсумок, за результатами проведеного дослідження було представлено аналіз інвестицій в харчову галузь, та аналіз їхнього стану і оцінка впливу на розвиток даного сектору економіки, аналіз динаміки капітальних інвестицій у харчову промисловість. Було встановлено, що позитивна динаміка цільового показника, викликана, перш за все, фактором інфляції. Однак, якщо привести розглянутий показник до порівняних цін

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

базисного року, то з'ясується, що у 2015-2017 роках замість зростання, спостерігалось повільне скорочення обсягів капітальних інвестицій. Невтішний стан інвестиційної сфери України, а саме харчової галузі, обумовлено об'єктивними чинниками, які є специфічними для сучасного періоду часу, а також особливостями самого процесу інвестування.

Тому науковою новизною даної роботи є побудова концепції інвестиційного забезпечення харчової промисловості України, практична реалізація якої передбачає, по-перше, визначення поточного стану інвестиційної активності в галузі та її оцінку. По-друге, необхідно з'ясувати її вплив на економічне зростання, з метою визначення потреб у збільшенні обсягів капітальних інвестицій. По-третє, дослідити джерела залучення інвестицій та розробити комплекс заходів, щодо їх реалізації.

Список використаних джерел

1. Кушнірук, В. С. Тенденції розвитку промислового виробництва харчових продуктів: регіональний аспект [Електронний ресурс] / В. С. Кушнірук, С. В. Сирцева, Ю. В. Самойленко // *Modern Economics*. – 2020. – № 19(2020). – С. 101-107. – Режим доступу: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-17).
2. Пашнюк, Л. О. Харчова промисловість України: стан, тенденції та перспективи розвитку / Л. О. Пашнюк // *Economic Annals-XXI*. – 2012. – № 9-10. – С. 60-63.
3. Римар, О. Г. Проблеми та перспективи розвитку харчової промисловості України / О. Г. Римар, І. О. Мазуркевич // *Економіка та держава*. – 2021. – № 3. – С. 66-70.
4. Сичевський, М. П. Розвиток харчової промисловості: акценти державної політики / М. П. Сичевський, А. Е. Юзефович // *Економіка АПК*. – 2014. – №7. – С. 46-51.
5. Якимчук, Т. В. Стан і перспективи розвитку підприємств харчової промисловості України / Т. В. Якимчук // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 4(106). – С. 162-168.
6. Замлинський, В. А. Європейська орієнтація інвестиційної політики підприємств харчової промисловості України / В. А. Замлинський // *Проблеми і перспективи економіки та управління*. – 2015. – № 2. – С. 101-107.
7. Кириленко, І. Г. Основні тенденції розвитку світового продовольчого ринку та виробництво продовольства в Україні / І. Г. Кириленко, В. Є. Івченко, В. В. Дем'янчук // *Економіка АПК*. – 2018. – № 9. – С. 34-45.
8. Туницька, Ю. М. Особливості експорту продукції вітчизняної харчової промисловості до ЄС / Ю. М. Туницька // *Економіка і суспільство*. – 2017. – Вип. 11. – С. 35-41.
9. Zavidna, L. Strategy of Innovative Development as an Element to Activate Innovative Activities of Companies [Електронний ресурс] / L. Zavidna // *Academy of Strategic Management Journal*. – 2019. – 18(4). – Режим доступу: <https://www.abacademies.org/articles/strategy-of-innovative-development-as-an-element-toactivate-innovative-activities-of-companies-8385.html>.
10. Руденко, В. В. Світові тенденції інвестиційної діяльності на підприємствах харчової промисловості / В. В. Руденко // *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. – 2013. – Вип. 9(1). – С. 138-142.
11. Товста, Т. Л. Інвестиційний фактор розвитку харчової промисловості України / Т. Л. Товста // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2009. – № 2. – С. 18-20.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

12. Зянько, В. В. Чинники інвестиційної привабливості підприємств кондитерської галузі / В. В. Зянько, О. Е. Слободянюк // *Економіка та суспільство*. – 2017. – Вип. 8. – С. 255-259.

13. Кошельок, Г. В. Система факторів, які впливають на оцінку інвестиційної привабливості підприємств харчової промисловості / Г. В. Кошельок // *Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць*. – 2009. – Вип. 36. – С. 97-103.

14. Яценко, Л. О. Інвестиційна привабливість галузей харчової промисловості України / Л. О. Яценко // *Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту*. – 2017. – № 1-2. – С. 68-76.

15. Problems of competitive development of industry in Ukraine [Електронний ресурс] / V. Marhasova, N. Shmygol, O. Galtsova, O. Solovyov, A. Zhavoronok // *European Journal of Accounting, Finance & Business*. – 2020. – 14(24). – Режим доступу: http://www.accounting-management.ro/getpdf.php?paperid=24_10.

References

1. Kushniruk, V.S., Syrtseva, S.V., Samoilenko, Yu.V. (2020). Tendentsii rozvytku promyslovoho vyrobnytstva kharchovykh produktiv: rehionalnyi aspekt [Trends in the development of industrial food production: a regional aspect]. *Modern Economics*, 19(2020), 101-107. Retrieved from [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-17) [in Ukrainian].

2. Pashniuk, L.O. (2012). Kharchova promyslovist Ukrainy: stan, tendentsii ta perspektyvy rozvytku [Food industry of Ukraine: state, tendencies and prospects of development]. *Economic Annals-XXI*, 9-10, 60-63 [in Ukrainian].

3. Rymar, O.H., Mazurkevych, I.O. (2021). Problemy ta perspektyvy rozvytku kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Problems and prospects of food industry development of Ukraine]. *Ekonomika ta derzhava - Economy and state*, 3, 66–70. Retrieved from <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.3.66> [in Ukrainian].

4. Sychevskiy, M.P., Yuzefovych, A.E. (2014). Rozvytok kharchovoi promyslovosti: aktsenty derzhavnoi polityky [Development of the food industry: accents of the state policy]. *Ekonomika APK - Economics of agro-industrial complex*, 7, 46-51 [in Ukrainian].

5. Yakymchuk, T.V. (2010). Stan i perspektyvy rozvytku pidpriemstv kharchovoi promyslovosti Ukrainy [State and prospects of development of enterprises of food industry of Ukraine]. *Aktualni problemy ekonomiky - Actual problems of economy*, 4(106), 162–168 [in Ukrainian].

6. Zamlynskiy, V.A. (2015). Yevropeiska orientatsiia investytsiinoi polityky pidpriemstv kharchovoi promyslovosti Ukrainy [European orientation of investment policy of food industry enterprises of Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia - Problems and prospects of economics and management*, 2, 101-107 [in Ukrainian].

7. Kyrylenko, I.H., Ivchenko, V.Ye., Demianchuk, V. V. (2018). Osnovni tendentsii rozvytku svitovoho prodovolchoho rynku ta vyrobnytstvo prodovolstva v Ukraini [The main trends in the world food market and food production in Ukraine]. *Ekonomika APK - Economics of agro-industrial complex*, 9, 34-45. Retrieved from <https://doi.org/10.32317/2221-1055.201809034> [in Ukrainian].

8. Tunitska, Yu.M. (2017). Osoblyvosti eksportu produktsii vitchyznianoї kharchovoi promyslovosti do YeS [Features of exports of domestic food industry to the EU]. *Ekonomika i suspilstvo - Economy and society*, 11, 35-41 [in Ukrainian].

9. Zavidna, L. (2019). Strategy of Innovative Development as an Element to Activate Innovative. Activities of Companies. *Academy of Strategic Management Journal*, 18(4).

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Retrieved from <https://www.abacademies.org/articles/strategy-of-innovative-development-as-an-element-to-activate-innovative-activities-of-companies-8385.html> [in English].

10. Rudenko, V.V. (2013). Svitovi tendentsii investytsiinoi diialnosti na pidpriemstvakh kharchovoi promyslovosti [World tendencies of investment activity at enterprises of food industry]. *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky rehionu - Actual problems of economic development of the region*, 9(1), 138-142 [in Ukrainian].

11. Tovsta, T.L. (2009). Investytsiinyi faktor rozvytku kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Investment factor of food industry development of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience*, 2, 18–20 [in Ukrainian].

12. Zianko, V.V., Slobodianiuk O. E. (2017). Chynnyky investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv kondyterskoi haluzi [Factors of investment attractiveness of confectionery industry enterprises]. *Ekonomika ta suspilstvo - Economy and Society*, 8, 255-259 [in Ukrainian].

13. Koshelok, H.V. (2009). Systema faktoriv, yaki vplyvaiut na otsinku investytsiinoi pryvablyvosti pidpriemstv kharchovoi promyslovosti [System of factors influencing the assessment of investment attractiveness of food industry enterprises]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen: zb. nauk. prats - Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen: a collection of scientific papers*, 36, 97-103 [in Ukrainian].

14. Yashchenko, L.O. (2017). Investytsiina pryvablyvist haluzei kharchovoi promyslovosti Ukrainy [Investment attractiveness of food industry of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii statystyky, obliku ta audytu: zb. nauk. prats - Scientific Bulletin of the National Academy of Statistics, Accounting and Auditing: a collection of scientific papers*, 1-2, 68-76 [in Ukrainian].

15. Marhasova, V., Shmygol, N., Galtsova, O., Solovyov, O., Zhavoronok, A. (2020). Problems of competitive development of industry in Ukraine. *European Journal of Accounting, Finance & Business*, 14(24). Retrieved from http://www.accounting-management.ro/getpdf.php?paperid=24_10 [in English].

Отримано 05.06.2021

UDC 338.439:330.322.2
JEL Classification Q11

Olena Filatova

PhD Student Economics

International University of Business and Law (Kherson, Ukraine)

E-mail: filatovaolena2021@gmail.com. ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1460-7922>

CONCEPTUAL FUNDAMENTALS OF INVESTMENT SUPPORT OF THE INDUSTRY

Abstract. *The article presents an analysis of investments in the food industry, and an analysis of their condition and assessment of the impact on the development of this sector of the economy, an analysis of the dynamics of capital investment in the food industry.*

The main task of this study is to analyze current trends and build a conceptual approach to investment support of the industry on the example of the food industry of Ukraine.

It is established that the positive dynamics of the target caused primarily by inflation. However, if we bring this data to the comparable prices of the base year, it turns out that in 2015-2017 instead of growth, there was a slow decline in capital investment. The disappointing state of the investment sphere of Ukraine, namely the food industry, is due to objective factors that are specific to the modern period of time, as well as the peculiarities of the investment process itself.

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Considering the investment of the food industry as an example, it is noted that this industry is chosen to form a conceptual framework because it is closely linked to agriculture and the system of wholesale and retail trade and together perform an important social function to provide all segments of quality food in sufficient quantities. That is why the creation of favorable conditions for investment in the industry, analysis of their condition and assessment of the impact on the development of this sector of the economy is a topical issue of public administration.

It is proved that the difficult situation in the investment sphere can be explained by a number of reasons. We single out the main ones: continuous decrease in the volume of domestic savings due to falling domestic production; weakness of material base due to financial instability of industry and limited investment resources; deterioration of the investment structure, which is primarily due to unproductive investments; limited consumption of credit resources; insufficient participation of non-governmental organizations in investing; inefficient and insufficient use of foreign investment: legal insecurity to ensure investors' interest in capital growth.

The scientific novelty of this work is the construction of the concept of investment support of the food industry of Ukraine, which practical implementation involves, first, determining the current state of investment activity in the industry and its evaluation. Second, its impact on economic growth needs to be clarified in order to determine the need to increase capital investment. Third, to explore the sources of investment and develop a set of measures for their implementation.

Keywords: *investment support; socio-economic development; the concept of industry investment; sources of investment.*

Fig.: 2. References: 15.

Бібліографічний опис для цитування:

Філатова О. М. Концептуальні основи інвестиційного забезпечення галузі. Науковий вісник Полісся. – 2021. – № 1 (22). – С. 71-78.